

A kisteleki „csoda”

Nagyon sokan keresik, kutatják manapság a fiatal tsz-ekben: melyik lenne az a módszer, amely leginkább előre lendítené a gazdálkodást? A szegedi járásban is van már sok biztató kezdett, a legjobb azonban úgy látszik, ez idő szerint a kisteleki Felszabadulás Tsz gazdáié. Új. Sisák Lajosné idős paraszasszony mondta a napokban:

— Most már hisszük, hogy tényleg sokkal jobb a közös a régi egyéninél. — A tsz iskoláján Sisák Imre sergővezetője pedig így vélekedett szövetkezete és saját maga munkájáról:

— A Felszabadulás Tsz idén egymaga több húst, hízott sertést ad az államnak, mint a falu másik három szövetkezete együttvéve. És amikor évi jövedelme felől érdeklődtünk, hamiskás mosoly szökött az arcára és így szólt:

— Úgy gondolom, 30 ezer forintban nem lenne érdemes kiegyeznem a tsz-szel.

Óriási változások

Busa Vilmos elnök — aki szintén jelen volt a beszélgetésnél — azonnal hozzátette:

— Mert az a 30 ezer forint csak a hízók után jár! Legálább ugyanennyi jut Sisák Imrénék és családjának a szőlő, a gyümölcs és a szántóföldi növénytermesztés eredményeiből is.

Nem érdemtelen megjegyezni, hogy ezek a beszélgetések egy olyan tsz-ben hangzóttak el, amely 12 esztendő óta okozott súlyos gondot a megye és a járás vezetőinek. Evről évre jelentkeztek a százezer forintokat kitevő gazdálkodási veszteségek. Így volt ez még tavaly is. Amikor az egy munkáegység értéke még a 15 forintot sem érte el egészen. Most pedig? Az elnök röviden így jellemezte az utóbbi nem egészen egy év alatt megtett változás nagyságát:

— Tavaly ilyenkor 7,6 mázsa csöveskukorica-termést takarítottunk be holdanként. Az összes kukoricánk 800 mázsa lett. Most viszont 2300 mázsa csöves kukoricánk van. Ugyanennyi, ha nem több jutott a gazdáknak is. — Ezután még egy érdekes összehasonlítást tett: — 1961-ben a holdankénti burgonyatermés 20 mázsa volt a Felszabadulás Tsz-ben. A kevés termésért a »rossz homokot« okolták. Most »csuda« esett a burgonyánál is. Mintha megbabonázták volna az emberek a

földet, 30-tól 70 mázsaig futott fel holdanként a burgonya. Hízott sertést erre az esztendőre négyszázat terveztek, most úgy látszik, az ötszáznak sem lesz híja.

Egymillió új érték

A tsz majorjaiban itt is, ott is frissen rakott falak, új épületek láthatók. A házi építőbrigád munkáját dicsérik. Mint összeszámoltuk, ezek az épületek magukba véve is közel 1 millió forintnyi új értéket képviselnek.

Jogos kérdés, mi okozta hát a Felszabadulás Tsz életében ezt a 180 fokos fordulatot? A vezetőségnek sikerült egy olyan jövedelemelosztási formát kidolgoznia, mely mindenkit a legteljesebb mértékben érdekeltette a közös munkában. Olyannyira, hogy a háztáji föld szerepe is teljesen elenyészett.

A Felszabadulás Tsz gazdáinak módszere alighanem országosan is egyedülálló. S a kisteleki emberek, szövetkezeti vezetők okos találmányát, nagy életakarát dicsérik. Eddig a legfejlettebb jövedelemelosztási formának azt tartottuk, amikor a közösség előre garantálhatja tagjai jövedelmét a végzett munkák után. Magyarul havifizetést biztosít. Kisteleken megfordították ezt olyképpen, hogy a gazdák garantálják a szövetkezetet nyeresége, tiszta jövedelme felől. S ami ezen felül terem, az az övék lesz a munkadíj fejében. Az év elején 2 millió 241 ezer 330 forint értékű, növénytermesztésből származó jövedelem biztosítására volt szükség a terv szerint a rentábilis gazdálkodáshoz.

Megvalósult program

A siker, mint most kiderült, nagyobb lett, mint gondolták. A rossz időjárású, nehéz esztendő ellenére is a tsz-nek minden növényből sikerült teljesíteni termelési programját. Az új módszer teljesen megváltoztatta a gazdák szemléletét. Arra nem is gondoltak, hogy egyszerűbe megszűnik a háztáji és a közös föld közötti régi különbség. Pedig ez történt. A családok épp olyan érdekeltté váltak a közös területek jó megművelésében, mint a háztájiában. Hiszen a tsz iránt vállalt kötelezettségeket akár a háztáji terméskből is kielégíthetik, s ez

esetben a közös haszna teljes mértékben az övék.

Eleinte sokan szorgalmazták a csöszök megfogadását. Az elnök azonban azt mondta, nem kellene csöszök, mindannyian »csöszök« leszünk majd. És nem tévedett. Ma mindeki úgy őrzi itt a közös vagyonát, mint a szeme fényét.

Ebben a tsz-ben nem egy család van most, mely 80-100 mázsa kukoricával rendelkezhet szabadon. Hasonlóképpen jutott nekik más terményekből is. Például a közös vetemények természetesen semmit sem kért a tsz. Erre már nem volt szükség a tervezett közös haszon biztosításához.

Jó előre ki tudták számítani jövedelmüket az egyes emberek is. Aki például homokot kapált meg egy holdnyi kukoricát, 9 mázsa termést adott most a tsz-nek, s bevitt még ugyanennyi takarmányzatot is, a többi pedig hazavitte. Minőségi burgonyából 17 mázsa termést kapott meg egy-egy hold után a közösség, a többi szintén azé lett, aki a földet megművelte.

Előrelátással

A tsz gazdái szeptemberi közgyűlésükön már nemcsak jövőre, hanem 1964-re is megszavazták ezt a gazdálkodási formát. A vezetőség pedig kötelezettséget vállalt, hogy decemberben minden munkacsapat, vagy család birtokába veheti azt a földet, amit az új gazdasági évben művelni fog.

Az állattenyésztésben is hasonló módszerhez folyamodtak a kistelekiek. A hasonállatok gondozásáért járó jövedelmet is az abszolút nyereségtől tették függővé. Sisák Imre sergővezető például a nyereség 25 százalékát kapja. Így fűződik személyes érdeke ahhoz, hogy legalább 100 sertéssel töltsék ki a tsz éves hizalási tervét.

A kisteleki szövetkezeti gazdák az idén igazán megtanulták becsülni, szeretni a közös gazdálkodást. Büszkék arra, hogy ennyi termésük soha egyéni korukban sem volt, mint amennyi most van. Azonban az is igaz, hogy a tsz sem volt még ilyen gazdag!

»Csoda« született itt az idei nyáron. S e »csoda« segíthet a járás valamennyi gyenge szövetkezetén is.

Csepri József

Miért nem készülnek el határidőre Szegeden az emeletráépítések?

A Csongrád megyei Népi Ellenőrzési Bizottság vizsgálata

Ki ne értett volna egyet a Szegedi Kenderfonógyár küldöttválasztó párttervezletén elhangzott egyik szervenvelyes felszólalással: időre kifizettük az emeletráépítési költségek első summás részét, s a különböző szervek, vállalatok egymásnak tologatják az aktákat, de a lakás nem épül. Az illetékesek erejének nagy része abban merül ki, hogy gyűjtögetik a »fedezékül« szolgáló igazoló papirokat. A szegedi párttervezleten is több bíráló megjegyzés hangzott el az emeletráépítés hibái miatt. Az építetők és még az építőmunkások is azt mondják, nehéz kiismerni magukat az emeletráépítések körüli »dzsungelben«.

Segítő vizsgálat

A Csongrád Megyei Népi Ellenőrzési Bizottság az elmúlt hetekben megvizsgálta az 1962. évi emeletráépítések előkészítését, lebonyolítását. Más szóval igyekezett tájékozódni a »dzsungelben«, és megállapítani, kit milyen mértékben terhel felelősség azért, hogy nem épül fel az idén Szegeden több mint kétszáz emeletráépítéssel tervezett lakás, s egyúttal segítséget nyújtson a hibák megszüntetéséhez.

Szegeden az 1962. évi tervjavaslatok előkészítéskor 100 lakás építéssel tervezett emeletráépítéssel. Ezt a tervszámot a városi tanács javaslatára az Országos Tervhivatal újabb százzal megemelte. A pótlány bejelentésével nehéz feladatot vállalt a megyei jogú városi tanács, és hártott az irányítása alatt levő Ingatlankezelő Vállalatra.

Tavaly egy építésügyi minisztériumi rendelet szabályozta az emeletráépítési munkát. Nem engedélyezte újabb emeletráépítések megkezdését, de elrendelte az egész akció műszaki előkészítését, hogy a munkák az idén már tervszerűen és akadálymentesen folyhassanak. Előírta azt is, hogy az épület-műszaki leltár adatai alapján ideiglenes címjegyzéket kell összeállítani 1961. október 31-ig azokról az épületekről, amelyekre emeletráépítéssel, vagy tetőtér-beépítéssel újabb lakásokat lehet építeni. Az Ingatlankezelő Vállalat Szegeden ezt a munkát nem végezte el időre. A pótlány bejelentése időszakában sem állt rendelkezésre a műszaki előkészítési munkához szükséges ideiglenes címjegyzék.

Közésre a műszaki előkészítési munkához szükséges ideiglenes címjegyzék.

Hosszú ez az „ú!”

A városi tanács tervosztálya még 1961 szeptemberében felterjesztette az Országos Tervhivatalhoz Szeged 1962. évi tervezésigényét. Ebben szerepelt az eredetileg tervezett 100 emeletráépítés lakás is. Az Országos Tervhivatal az igényelt tervezői kapacitásnak csak 50 százalékát tudta biztosítani. Ezért a tervezői kapacitás még az eredetileg tervezett 100 lakásra sem volt biztosított.

Az emeletráépítés előkészítési ideje a korábbi évek és a jelenleg folyó beruházások tényleges adatai alapján általában 8 hónap, ha időközben nem bukkannak elő rendkívüli akadályok. A beruházási kódex végrehajtási rendelete alapján a beruházói megbízástól számítva hét és hét hónap szükséges addig, míg elkészítik a terveket, megszerzik az építési engedélyt, biztosítják a hitelt, s a kivitelező vállalattal szerződést kötnek.

Ez csak így levírva ilyen egyszerű folyamat. A kész kivitelezési és felújítási tervek és építési engedély birtokában a beruházónak 30 nap alatt kell elintézni a beruházási bankkal és az OTP-vel a hitelnyújtásokat. A kivitelező vállalat 45 nap alatt köteles a terveket átannulmányozni, a szerződésterveket elkészíteni és visszaküldeni a beruházónak, akiknek további 15 nap áll rendelkezésére a szerződéstervezet aláírására. Lehetséges még egy további 15 napos terminus a kivitelező vállalat részére esetleges véleménynyilvánításra a döntésre illetékes főhatóságokhoz. A kivitelezés az előírások szerint lakóépületként 10 hónap. Tehát a munka előkészítése és kivitelezése mintegy 17,5 hónap.

Körületekintés nélkül

Igy bonyolódik, szöviódik Szegeden az emeletráépítés huzavonája, ügyintézése, ahogy egyesek mondják: bürokráciája. A határidőket többnyire betartották, néhány helyen pedig későn küldték tovább az aktákat. A határidőket természetesen rövidíteni lehetett volna jó együttműködéssel.

A népi ellenőrzési vizsgálat megállapította, hogy a Szegedi Ingatlankezelő Vállalat több mulasztást követett el. Az eredeti tervnek 100 lakással történő megemelését sem előzte meg körültekintő munka. Ekkor már látni kellett volna, hogy ez a terv nem valósítható meg. A Szegedi Tervező Vállalat például több esetben nem tartotta meg az előírt határidőt, s csak késve, két-három hónap múlva küldte a szerződéstervezetet. Ilyen volt a Kossuth Lajos sugárút 32., 34. és 36. számú épületek emeletráépítését. Itt a magántervezői munkával volt baj, és csak a tervek elkészítése után derült ki, hogy a Kossuth Lajos sugárút 36. számú épület felelősségét, adatait magántulajdonban van.

Késletelte a munkát a bérlok előzetes kijelölése, s az, hogy az OTP egyes hitelkerelmeket csak késve intézett el.

Nehéz eligazodni valóban ebben a »dzsungelben«, de miután a népi ellenőrzési bizottság megállapította az elmaradás okait, és azt is, hogy személyesen kit terhel ezért felelősség, könnyebb lesz kiutat keresni és pótolni a még pótolható. Helyes lenne azonban, ha nem nem tartotta meg az előírt határidőt, s csak késve, két-három hónap múlva küldte a szerződéstervezetet. Ilyen volt a Kossuth Lajos sugárút

34., 32., Gogol utca 2. és sok más épületnél. A Szegedi Ingatlankezelő Vállalat pedig ezt a kését hallgatóságosan tudomásul vette és nem kifogásolta.

Terv, amit nem lehet megvalósítani

Késletelték a munkát a különböző közületektől átvett emeletráépítések. Korábban ugyanis egyes közületek voltak 9 épület emeletráépítésének szervezői. Ezek részben vállalatoktól, másrészt magántervezőktől rendelték meg a tervet. A legtöbb bonyodalmat ezek az emeletráépítések okozták. Például a Takaréktár utcai 2., 4., 6. számú épületek beruházója a József Attila Tudományegyetem volt. A kivitelezési terveket a Csongrád Megyei Tervező Vállalattól rendelték meg, amit aztán később az Ingatlankezelő Vállalat átvett. A Takaréktár utca 2. számú ház terve már elkészült, amikor a tervező bejelentette, hogy nem javasolja annak kivitelezését, mert a korábbi években készült emeletráépítések statikai számításait és terveit nem ismerik. Az épületben pedig repedéseket stb. észlelnek. Ezért a hibáért felelős a Csongrád Megyei Tervező Vállalat, mert felelősséggel nem készíthetett műszaki tervet előzetes vizsgálatok nélkül.

Emeletráépítés épülelebonntással

Hasonló problémák adódtak a Takaréktár utca 4. számú épületnél is, ahol mintegy 80 ezer forintba került az emeletráépítési és felújítási terv. Már tervezés közben megállapították, hogy az épületet le kell bontani. Az Ingatlankezelő Vállalat az építési és közlekedési osztályra való hivatkozással újra elrendelte a terv elkészítését, folytatását, azzal az indokkal, hogy majd terveznek alá egy új halászcserdát. A Szegedi Ruhagyár indította el a Kossuth Lajos sugárút 32., 34. és 36. számú épületek emeletráépítését. Itt a magántervezői munkával volt baj, és csak a tervek elkészítése után derült ki, hogy a Kossuth Lajos sugárút 36. számú épület felelősségét, adatait magántulajdonban van.

Késletelte a munkát a bérlok előzetes kijelölése, s az, hogy az OTP egyes hitelkerelmeket csak késve intézett el.

Nehéz eligazodni valóban ebben a »dzsungelben«, de miután a népi ellenőrzési bizottság megállapította az elmaradás okait, és azt is, hogy személyesen kit terhel ezért felelősség, könnyebb lesz kiutat keresni és pótolni a még pótolható. Helyes lenne azonban, ha nem nem tartotta meg az előírt határidőt, s csak késve, két-három hónap múlva küldte a szerződéstervezetet. Ilyen volt a Kossuth Lajos sugárút

vonalon versenyképes árut termelni. Ugyanakkor iparfejlesztési tervgazdálkodásunk első éveiben párhuzamosan épültek olyan objektumok, amelyek azonos árut, azonos szövet nyersanyagból készítették — ám hasonlóképpen versenyképtelen kizsácriában.

Egyetlen autógyárunkban például tízezer év alatt sem termeltünk százezer tehergépkocsit, de felött közben egy olyan műszaki-technikai gárda, amely már szívesen állt volna személykocsigyártásra — hasonló kizsácriás körülmények között. A világméretű verseny azonban mindegyiket nemzetközi kooperációt követelt, hogy olcsó és jó minőségű termékeket vihessünk 50-60 éves autógyárak termékei közé. Ezért teljesen érthető, ha egyetlen autógyárunk a kizsácriában is gazdaságos autóbusz-alvázkészítést, s a különleges célokat kielégítő (tartály-, hűtő-stb.) autógyártást erősíti.

Mérnökeink, tervezőink, szakembereink ezt felismerve, egyre inkább látják, nincs értelme drága, normál teherautókat, kis teljesítményű traktorcsaládokat, sokfajta rádiót, száznál többféle kohászati terméket készíteni, amikor — a gyártási profil szűkítésével — néhány fajta nagyobb mennyiségben, olcsóbban állíthatunk elő. A szocializmus tág határain belül ez a józan munkamegosztás, a koncentrált ipar biztosíthat versenyképes termékeket a világpiacon. Ezért hazánkban is a munkamegosztás, a kevesebb anyagot igénylő gépek, hűtőtechnikai berendezések, kis- és közepszériában is gazdaságos, speciális gyártmányok felé tolódik a magyar ipar termékvalasztéka.

Ezt az igazságot tükrözik a párt kongresszusi irányelvei, amikor kimondják: »Úgy javítjuk iparunk szer-

vezetét, hogy növeljük a korszerű műszaki kultúrát képviselő, modern technikán alapuló, hazánk adottságainak megfelelő iparágak részarányát.« Célnk az, hogy minimális ráfordításokkal, maximális eredményt érjünk el. Ezek a gondolatok eligazítást adnak a jövőt kutató szemmel néző szakembereknek is. Megmagyarázzák néhány, a közelmúltban tett intézkedés — gyárösszevonás, profilváltozás stb. — okait. Megértik: megszűntetjük az elképzelt világpiacon egymás mellett álló kis népi demokratikus elárúsító bódékat, hogy helyükbe modern, világszínvonalon álló »eladótermeket« hozunk létre, minden devó igényének kielégítésére.

Mindezt megtehetjük olyan világszínvonalon, amelyben a termelési eszközök túlnyomó többsége társadalmi tulajdonban van, s megteremtődtek a tervszerű együttműködés előfeltételei. Ezért lehetséges a KGST-hez tartozó országok 20 éves távlati tervének kidolgozásán belül erőforrásaink jobb felhasználása, a szocialista nemzetközi munkamegosztás fejlesztése. Legfontosabb beruházásaink összehangolásával, a termelés széles körű szakosításával az egész szocialista világszínvonalon mérhetetlenül megerősödik. Talán ez fáj a SZER kommentátorának...

Igaz, a nemzetközi kooperáció néha jobb, mint a belföldi. A Barátság-vezeték az olaj simábban halad, mint egy-egy szállítmány a szomszéd gyárba. De éppen a nemrégien lezárult üzemi párttervezetek a tanúi: dolgozóink látják a tennivalókat. A Beloiannisz-gyár kommunistáinak tag-

gyülésén az egyik felszólaló elmondta, egyes üzemekben a társvállalatok elmaradása miatt nem tudják exportterveiket teljesíteni. A párttervezlet nyilvánosságra előtt felhívták a KGM illetékes vezetőinek figyelmét: csak az együttműködő vállalatok egyetemes és összefogott munkájával teljesíthetik fontos exportfeladataikat.

Dolgozóink itt is, másutt is, a lazaságokat, a nemtörődömséget, a lemaradások okozóit bírálják, s nem azt az összefogást, azt a perspektívát, amelyet népeink számára a KGST nyújt. Ezt fogalmazzák meg lényegében a párt kongresszus irányelvei is, amikor arról szólnak: »Mindazok a szervek, amelyeknek szerepük van a nemzetközi szocialista együttműködésben, tartásuk szem előtt az internacionalizmus elveit. Arra van szükség, hogy végleg felszámoljuk a gazdaságvezetés nacionalista vonásait és az autarchiára való törekvést, neveljük a termelési és kooperációs fegyelmet, teljesítsük vállalt kötelezettségeinket.«

A müncheni — körök sopánkodnak. Nem, nem azért, hogy fejletlen, kis tőkés államok olcsó nyersanyagért drága készárut kapnak, hogy éhes monopóliumok elnyeljenek a versenyképtelen kis cégeket, hogy emiatt modern rabszolgaság formájában megismétlődhet — szabad munkaerővándorlás címén — a valamikor általunk annyira ismert munkás-kálvária. Ők a magyar népgazdaságot »félítik«.

Messziről az ember azt mond, amit akar — tartja a közmondás. A SZER munkatársának is rendelkezésére áll az effajta kiskapu, amikor vitatkozunk. De hát a tények makacs jóságok. S ebben a cikkben csak tényeket írtunk, válaszsképpen az állításokra...
JURMICS LÁSZLÓ

Repülő — vízügyi szolgálatban

Az Országos Vízügyi Főigazgatóság új repülőgépe megérkezett állomáshelyére, a Budaörsi Repülőtérre. A Kuncvicei Sportrepülőgép Gyárban készült Morava L-200-D típusú gép 675 kg hasznos terheléssel, 300 km-es sebességgel repül. Kifőnyesen használható árvízeknél és egyéb olyan munkáknál, ahol rálátás szükséges. A kifőnyő gépből a Szovjetunió is most rendelt 200 darabot légitaxi céljára.

A képen: Az orrkerekes ötszemélyes repülőgép.